

University of Groningen

Case Note: ECLI:NL:GHARL:2018:10865 (Openbaar Ministerie t. Bandidos MC)

Brouwer, Jan; Koornstra, Joep

Published in:
 AB Rechtspraak Bestuursrecht

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version
 Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:
 2019

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Brouwer, J., & Koornstra, J. (2019). Case Note: ECLI:NL:GHARL:2018:10865 (Openbaar Ministerie t. Bandidos MC). AB 2019/528. Casenote over: Hof Arnhem-Leeuwarden, 18/12/2019, 200.235.799/01, ECLI:NL:GHARL:2018:10865 (Openbaar Ministerie t. Bandidos MC). *AB Rechtspraak Bestuursrecht*, 2019(45).

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

AB 2019/528

HOF ARNHEM-LEEWARDEN

18 december 2018, nr. 200.235.799/01
 (Mrs. F.J.P. Lock, P.L.R. Wefers Bettink, S.C.P. Giesen)
 m.nt. J.G. Brouwer en J. Koornstra*

Art. 2:20 lid 1 BW

NJF 2019/87

RO 2019/19

JONDR 2019/20

ECLI:NL:GHARL:2018:10865

Toegewezen verzoek van OM tot verbod en ontbinding van informele vereniging van de Bandidos Motorcycle Club (BMC Holland) wegens strijd met de openbare orde.

De conclusie luidt dat niet voldoende is komen vast te staan dat BMC Internationaal kan worden aangemerkt als een corporatie zoals bedoeld in artikel 10:122 BW. Het bezwaar tegen de andersluidende beslissing van de rechtbank slaagt dus. In zoverre zal de beschikking van de rechtbank worden vernietigd. Het verzoek van het OM tegen BMC Internationaal zal het hof alsnog afwijzen.

Uit alles wat hiervoor is overwogen, volgt dat de hiervoor onder 4.24–4.26 genoemde uitingen en gedragingen als een eigen werkzaamheid aan BMC Holland kunnen worden toegerekend. Daaruit blijkt een rivaliteit met andere motorclubs, die tegen de aanwezigheid van die motorclubs in Nederland is gericht, en blijkt dat het toepassen van geweld, ook in de openbare ruimte, niet wordt geschuwd en dat het gebruik van geweld wordt aangemoedigd én gebagatelliseerd. Ook het bad standing-beleid gaat met geweld en dreiging van geweld gepaard. Een en ander vormt een daadwerkelijke aantasting van als wezenlijk ervaren beginselen van ons rechtstelsel, zoals het recht op vrijheid van vereniging (waaronder de vrijheid voor anderen om een vereniging op te richten en de vrijheid om het lidmaatschap van een vereniging te beëindigen) en veiligheid en het beginsel van lichamelijke integriteit van personen. De gedragingen, begaan binnen de sfeer en cultuur zoals hiervoor omschreven, ontwrichten onze samenleving of kunnen die ontwrichten en kunnen niet worden geduld. De verbodenverklaring is een noodzakelijke maatregel om die gedragingen te voorkomen. Ook het hof vindt daarom dat BMC Holland moet worden verboden en ontbonden, omdat de werkzaamheid van BMC Holland in strijd is met de

openbare orde. De bezwaren 6 en 7 slagen (in zover) dus niet.

Maar daarmee is niet gezegd dat het ook de leden van BMC Holland, waaronder dus de lokale chapters, verboden is om te bestaan en om hun eigen werkzaamheid – voor zover die niet (ook) als een werkzaamheid van BMC Holland kunnen worden aangemerkt – voort te zetten. De chapters zijn – voor zover het hof in deze zaak heeft kunnen beoordelen – geen onzelfstandig onderdeel van BMC Holland, maar vormen in zichzelf een bestendige organisatie met leden. Zij zijn daarom zelfstandige informele verenigingen met eigen rechtspersoonlijkheid. Dat de chapters zelfstandige informele verenigingen zijn, leidt het hof af uit de omstandigheden – in samenhang gezien – dat zij een eigen bestuur (president, vice-president, sergeant at arms), een eigen naam, eigen leden, eigen vergaderingen, een eigen contributieplichting en eigen onderscheidingstekens op de kleding hebben en uit de omstandigheid dat zij zich ook naar buiten toe als zelfstandige eenheid presenteren. Het hof heeft in deze zaak ook niet de werkzaamheid van de chapters beoordeeld maar alleen de werkzaamheid van de rechtspersoon waartegen het verzoek zich richt, namelijk BMC Holland, en de aan die rechtspersoon toe te rekenen uitingen en gedragingen. Het zou zich met de eigen rechtspersoonlijkheid van de chapters niet verdragen als met het verbod en de ontbinding van BMC Holland ook hun aanwezigheid in Nederland wordt beëindigd en ook hun vermogen wordt vereffend. Daarvoor had het OM moeten verzoeken om ook de chapters, zoals BMC Sittard, verboden te verklaren en te ontbinden, maar het OM heeft er uitdrukkelijk voor gekozen om dat niet te doen.

Beschikking van 18 december 2018 in het hoger beroep van

1. De vereniging Bandidos MC Sittard, hierna: BMC Sittard, kantoorhoudende te Nieuwstadt, gemeente Echt-Susteren,

2. De buitenlandse rechtspersoon Bandidos Motorcycleclub Federation Europe, hierna: BMC Europe, kantoorhoudende te Helsingør, Denemarken,

appellanten in het principaal hoger beroep, verweerders in het incidenteel hoger beroep, in de procedure bij de rechtbank: belanghebbenden, adv.: mr. M.E. van der Werf,

in de zaken van Openbaar Ministerie, hierna: het OM, woonplaats kiezend bij het Landelijk Parket te Rotterdam, verweerder in het principaal hoger beroep, appellant in het incidenteel hoger beroep, in de procedure bij de rechtbank: verzoeker, tegen

1. De informele vereniging de Nederlandse afdeling van de Bandidos Motorcycle Club, hierna: BMC Holland,

* J. Koornstra is promovendus bij het Centrum voor Openbare Orde en Veiligheid van de Rijksuniversiteit Groningen.

zonder bekende vestigingsplaats in of buiten Nederland, in de procedure bij de rechtbank: verweerster, niet verschenen, en tegen

2. De buitenlandse corporatie Bandidos Motorcycle Club, hierna: BMC Internationaal, zonder bekende vestigingsplaats, in de procedure bij de rechtbank: verweerster, niet verschenen.

1. De procedures bij de rechtbank

In de beschikkingen van de rechtbank Midden-Nederland van 20 december 2017 en 7 februari 2018 in de zaken met zaaknummers C/16/427066 en C/16/427070 staat hoe de procedures bij de rechtbank zijn verlopen.

2. De procedure bij het gerechtshof

2.1. Het gerechtshof (hierna: het hof) heeft de volgende stukken gekregen van partijen:

– het beroepschrift van BMC Sittard en BMC Europe (met daarbij de stukken van de procedure bij de rechtbank), dat bij het hof is binnengekomen op 19 maart 2018;

– het verweerschrift met bijlagen van het OM, dat bij het hof is binnengekomen op 28 juni 2018;

– het incidenteel verweerschrift van BMC Sittard en BMC Europe, dat bij het hof is binnengekomen op 27 juli 2018;

– een brief van 23 augustus 2018 van het OM met een gegevensdrager en twee e-mails van 24 augustus 2018 van het OM met een link naar de gegevens op de gegevensdrager.

2.2. Het hof heeft de zaak behandeld tijdens zijn zitting in Arnhem op 28 augustus 2018. Bij die zitting waren:

– de heer Persoon A (voorzitter) en de heer Persoon B (secretaris) namens BMC Europe;

– de advocaat van BMC Sittard en BMC Europe;

– mrs. Persoon C en Persoon D namens het OM. Het hof heeft BMC Holland en BMC Internationaal volgens de regels opgeroepen om naar de zitting van het hof te komen, maar zij zijn niet gekomen. Tijdens de zitting hebben de advocaat van BMC Sittard en BMC Europe en het OM de zaak toegelicht. Zij hebben daarbij aantekeningen gebruikt. Van wat er op zitting is gebeurd en besproken is een verslag (proces-verbaal) gemaakt. Dat verslag hoort bij de stukken van de zaak.

3. Waar het in hoger beroep over gaat

De kern van de zaak

3.1. Waar het in deze zaak, kort gezegd, om gaat, is of het noodzakelijk is om Bandidos-motorclubs in Nederland te verbieden. Het OM heeft daarvoor verzoeken gedaan die zijn ge-

richt tegen BMC Internationaal en tegen BMC Holland. In beide gevallen moet worden beoordeeld of de werkzaamheid van een rechtspersoon of corporatie in strijd is met de openbare orde. Het hof zal tot de conclusie komen dat daarvan bij BMC Internationaal niet en bij BMC Holland wel sprake is. Het verzoek van het OM tegen BMC Internationaal zal worden afgewezen. Het verzoek van het OM om BMC Holland te verbieden, zal worden toegewezen. Hierna (onder 4.) wordt uitgelegd hoe het hof tot dat oordeel is gekomen. Maar eerst zal het hof weergeven wat hierover in de wet staat, welke verzoeken het OM heeft gedaan, wat de rechtbank heeft beslist, en wat de partijen in hoger beroep willen.

Wat in de wet staat

3.2. In artikel 2:20 lid 1 van het Burgerlijk Wetboek (hierna: BW) staat:

“Een rechtspersoon waarvan de werkzaamheid in strijd is met de openbare orde, wordt door de rechtbank op verzoek van het openbaar ministerie verboden verklaard en ontbonden.”

3.3. In artikel 10:122 BW staat onder andere:

“1. Het openbaar ministerie kan de rechtbank te Utrecht verzoeken voor recht te verklaren dat het doel of de werkzaamheid van een corporatie die niet is een Nederlandse rechtspersoon in strijd is met de openbare orde als bedoeld in artikel 20 van Boek 2.

2. De verklaring werkt voor en tegen een ieder met ingang van de eerste dag na de dag van de uitspraak.”

en

“4. De in Nederland gelegen goederen van een corporatie ten aanzien waarvan de rechter een verklaring voor recht als bedoeld in lid 1 heeft gegeven, worden vereffend door een of meer door hem te benoemen vereffenaars. De artikelen 23 tot en met 24 van Boek 2 zijn van overeenkomstige toepassing.”

De verzoeken en de beslissingen van de rechtbank

3.4. Het OM heeft de rechtbank gevraagd om op grond van artikel 10:122 BW met een beschikking voor recht te verklaren dat de werkzaamheid van BMC Internationaal in strijd is met de openbare orde als bedoeld in artikel 2:20 BW. Het OM heeft de rechtbank daarbij gevraagd die beschikking uitvoerbaar bij voorraad te verklaren, wat wil zeggen dat de beslissing werking heeft, ook als daartegen hoger beroep is ingesteld. De rechtbank heeft BMC Internationaal opgeroepen te komen naar de rechtbank, maar BMC Internationaal is daar niet verschenen. Wel heeft BMC Europe zich bij de rechtbank gemeld als belanghebbende. BMC Europe heeft de rechtbank laten weten het niet eens te zijn met het verzoek van het OM. De

rechtbank heeft daarna in haar beschikking van 20 december 2017 voor recht verklaard dat de werkzaamheid van BMC Internationaal in strijd is met de openbare orde als bedoeld in artikel 2:20 BW en die beschikking uitvoerbaar bij voorraad verklaard.

3.5 Het OM heeft de rechtbank ook gevraagd om op grond van artikel 2:20 BW met een beschikking BMC Holland verboden te verklaren en te ontbinden, onder benoeming van een vereffenaar. Een vereffenaar is, kort gezegd, iemand die de opheffing van (in dit geval) BMC Holland moet regelen en moet onderzoeken wat het vermogen (de bezittingen en schulden) van BMC Holland is. In de wet staan in de artikelen 2:23 BW en verder de regels die gelden voor een vereffenaar. Verder heeft het OM gevraagd dat een eventueel batig saldo na vereffening wordt uitgekeerd aan de Staat. Dat betekent in dit geval, kort gezegd, dat de rechtbank moet bepalen dat als blijkt dat BMC Holland nog positief vermogen heeft (meer bezittingen dan schulden), de Staat dat krijgt. Het OM heeft de rechtbank gevraagd die beschikking uitvoerbaar bij voorraad te verklaren.

De rechtbank heeft BMC Holland opgeroepen te komen naar de rechtbank, maar BMC Holland is daar niet verschenen. Wel heeft BMC Sittard zich bij de rechtbank gemeld, als belanghebbende. BMC Sittard heeft de rechtbank laten weten het niet eens te zijn met het verzoek van het OM. De rechtbank heeft daarna in haar beschikking van 20 december 2017 BMC Holland verboden verklaard en BMC Holland ontbonden en die beschikking in zover uitvoerbaar bij voorraad verklaard. Bij die beschikking heeft de rechtbank het OM en BMC Sittard de mogelijkheid gegeven zich uit te laten over de persoon van de te benoemen vereffenaar van het vermogen van BMC Holland. Daarna heeft de rechtbank nog een beschikking gegeven op 7 februari 2018. Die beschikking heeft het hof niet van partijen gekregen.

3.6 BMC Sittard en BMC Europe zijn het in hun hoger beroep (principaal hoger beroep genoemd) niet eens met de beschikking van de rechtbank van 20 december 2017. Zij willen dat het hof die beschikking vernietigt en dat het hof in plaats daarvan het OM niet-ontvankelijk verklaart in zijn verzoeken, of die verzoeken afwijst, of een beslissing geeft die het hof juist vindt, met veroordeling van het OM tot betaling van de kosten van de procedure bij de rechtbank en het hof.

Het OM is het niet eens met wat BMC Sittard en BMC Europe in hun principaal hoger beroep willen. Het OM wil dat het hof de beschikking van de rechtbank van 20 december 2017 laat zoals die is.

3.7 Het OM is het in zijn hoger beroep (incidenteel hoger beroep genoemd) niet eens met de beschikking van de rechtbank van 7 fe-

bruari 2018. Omdat de rechtbank dat niet zo heeft bepaald, wil het OM dat het hof alsnog bepaalt dat een eventueel batig saldo na vereffening wordt uitgekeerd aan de Staat.

BMC Sittard en BMC Europe willen dat het hof het OM niet-ontvankelijk verklaart in zijn incidenteel hoger beroep, of dat beroep afwijst, of een beslissing geeft die het hof juist vindt, met veroordeling van het OM tot betaling van de kosten van de procedure bij de rechtbank en het hof.

4. De redenen voor de beslissing in hoger beroep

4.1. BMC Sittard en BMC Europe presenteren zich in de procedure bij de rechtbank en het hof als zelfstandige rechtspersonen die belanghebbenden zijn bij de verzoeken van het OM. Belanghebbenden mogen in hoger beroep komen van een beschikking die hun belangen raakt. BMC Sittard en BMC Europe mogen dus in hoger beroep komen van de beschikking van de rechtbank van 20 december 2017.

De omvang van het hoger beroep

4.2 De beschikking van de rechtbank van 20 december 2017 vormt in de zaak tegen BMC Internationaal een eindbeschikking omdat daarmee in het dictum (dat betekent: de uiteindelijke beslissing op de verzoeken onder het kopje “De beslissing”) over alles wat het OM had gevraagd is beslist. De beschikking van 20 december 2017 vormt in de zaak tegen BMC Holland voor een deel een eindbeschikking (namelijk voor zover op het verzoek tot verbodenverklaring en ontbinding in het dictum is beslist) en voor een deel een tussenbeschikking omdat op het verzoek tot benoeming van een vereffenaar nog niet werd beslist en de zaak daarvoor werd aangehouden. Op het verzoek tot benoeming van een vereffenaar heeft de rechtbank later, bij beschikking van 7 februari 2018, beslist.

4.3 BMC Sittard en BMC Europe hebben op tijd hoger beroep ingesteld tegen de beschikking van de rechtbank van 20 december 2017. Dit hoger beroep heeft betrekking op zowel de verbodenverklaring en ontbinding van BMC Holland als op de verklaring voor recht dat de werkzaamheid van BMC Internationaal in strijd is met de openbare orde als bedoeld in artikel 2:20 BW. Het hoger beroep van BMC Sittard en BMC Europe betreft alleen de beschikking van 20 december 2017 en heeft geen betrekking op de beschikking van de rechtbank van 7 februari 2018 waarbij is beslist op het verzoek van het OM tot benoeming van een vereffenaar over BMC Holland.

4.4 Het OM heeft in zijn verweerschrift incidenteel hoger beroep ingesteld tegen de beschikking van 7 februari 2018. Dat is niet mo-

gelijk. Volgens vaste rechtspraak van de Hoge Raad mag in een hoger beroep tegen een tussenuitspraak of einduitspraak ook incidenteel hoger beroep worden ingesteld tegen in dezelfde zaak gegeven *eerdere* tussenuitspraken waartegen het principaal hoger beroep zich niet richt, maar dit geldt niet voor *latere* (tussen- of eind)uitspraken. Een incidenteel hoger beroep mag zich niet richten tegen latere uitspraken dan waartegen het principaal hoger beroep zich richt. Tegen de beschikking van 7 februari 2018 had het OM, binnen de daarvoor geldende termijn, hoger beroep moeten instellen. Dat heeft het OM niet gedaan. Het OM is daarom niet ontvankelijk in het incidenteel hoger beroep. Dit heeft als gevolg dat het hof niet toekomt aan een inhoudelijke beoordeling van het incidenteel hoger beroep van het OM.

4.5 BMC Sittard en BMC Europe hebben zeven bezwaren (grievens) aangevoerd tegen de beslissing van de rechtbank en de redenen die de rechtbank daarvoor heeft genoemd. Het hof zal deze bezwaren bespreken.

De vrijheid van vereniging

4.6 Bij de bespreking van de bezwaren vindt het hof het belangrijk om eerst iets te zeggen over de uitgangspunten waarop de beoordeling van de verzoeken van het OM is gebaseerd. De verzoeken van het OM zijn gebaseerd op de twee hiervoor in 3.1 en 3.2 aangehaalde bepalingen in de wet. In beide gevallen gaat het erom dat moet worden beoordeeld of de werkzaamheid van een rechtspersoon of corporatie in strijd is met de openbare orde. Als dat zo is, dan kan die rechtspersoon worden verboden of kan de rechter een verklaring afgeven dat de werkzaamheid van de corporatie in strijd is met de openbare orde als bedoeld in artikel 2:20 BW. Als de rechter dit uitspreekt, is het strafbaar om van zo'n organisatie lid te zijn of om aan de activiteiten daarvan deel te nemen. Een rechter mag daartoe niet snel overgaan. We leven in Nederland in een vrije samenleving en in een democratische rechtsstaat. In onze samenleving zijn mensen vrij om zich te verenigen en samen activiteiten te ontplooiën. In artikel 8 van de Grondwet staat daarover:

“Het recht tot vereniging wordt erkend. Bij de wet kan dit recht worden beperkt in het belang van de openbare orde.”

In artikel 11 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM) staat:

“1. Een ieder heeft recht op vrijheid van vreedzame vergadering en op vrijheid van vereniging, met inbegrip van het recht met anderen vakverenigingen op te richten en zich bij vakverenigingen aan te sluiten voor de bescherming van zijn belangen.

2. De uitoefening van deze rechten mag aan geen andere beperkingen worden onderworpen dan die, die bij de wet zijn voorzien en die in een democratische samenleving noodzakelijk zijn in het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, voor de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen. Dit artikel verbiedt niet dat rechtmatige beperkingen worden gesteld aan de uitoefening van deze rechten door leden van de krijgsmacht, van de politie of van het ambtelijk apparaat van de Staat.”

Vrijheid van vereniging wordt als een grondbeginsel van de democratische rechtsstaat en als een pijler van de democratie beschouwd. De rechter zal daarom niet gemakkelijk mogen oordelen dat een organisatie in strijd handelt met de openbare orde. Er moet daarvoor, zo heeft de wetgever in de toelichting op artikel 2:20 BW geschreven, sprake zijn van activiteiten waarvan de ongestoorde voortzetting en navolging in een democratische rechtsstaat niet kunnen worden geduld op straffe van ontwrichting. Voor verbodenverklaring van een organisatie is alleen in het uiterste geval plaats. De verbodenverklaring moet worden gezien als een noodzakelijke maatregel om gedragingen te voorkomen die een daadwerkelijke aantasting vormen van als wezenlijk ervaren beginselen van ons rechtstelsel en die onze samenleving ontwrichten of kunnen ontwrichten.

4.7 Dit betekent dat hoge eisen moeten worden gesteld aan verzoeken op grond van de artikelen 2:20 en 10:122 BW en de motivering en onderbouwing daarvan. Uit de motivering en onderbouwing van de verzoeken moet blijken dat sprake is van een rechtspersoon of corporatie zoals in de artikelen 2:20 en 10:122 BW bedoeld. Ook moet in voldoende mate vaststaan dat sprake is van gedragingen die een daadwerkelijke aantasting vormen van als wezenlijk ervaren beginselen van ons rechtstelsel en die onze samenleving ontwrichten of kunnen ontwrichten en die aan de desbetreffende rechtspersoon of corporatie kunnen worden toegerekend.

De internationale bevoegdheid van de Nederlandse rechter

4.8 Het hof zal eerst het vierde bezwaar van BMC Europe bespreken. Volgens dat bezwaar is de Nederlandse rechter niet bevoegd om op het verzoek van het OM te beslissen voor zover het de Bandidos-verenigingen in Europa betreft.

4.9 Dit bezwaar gaat niet op. BMC Europe beroept zich op de EEX-Vo II (voluit: de Verordening (EU) 1215/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2012 betref-

fende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (Herschikking) (PB 2012, L 351, blz. 1) en het EVEX II (voluit: het Verdrag betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (Lugano, 30 oktober 2007; Pb EU 2007, L 339/3; Trb. 2009, 223). Deze verordening en dit verdrag zijn alleen van toepassing op zaken met een internationaal karakter ten aanzien van rechtspersonen die hun woonplaats hebben in een lidstaat van de Europese Unie. De verzoeken van het OM richten zich tegen een (volgens het OM) in de Verenigde Staten gevestigde corporatie en een (volgens het OM) in Nederland gevestigde vereniging. Er zijn geen aanwijzingen dat de corporatie en vereniging waarop het OM het oog heeft (ergens anders) in Europa hun vestigingsplaats hebben. Het verzoek tegen de in Nederland gevestigde vereniging heeft geen internationaal karakter. De corporatie waartegen het andere verzoek zich richt, is niet in een EU-lidstaat gevestigd. De Nederlandse rechter is daarom op grond van artikel 3, aanhef en onder a van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering bevoegd de verzoeken te beoordelen, omdat het OM als verzoeker woonplaats heeft in Nederland. De omstandigheid dat BMC Europe als belanghebbende in de procedure is verschenen, doet aan deze bevoegdheid niet af. Of de verzoeken van het OM wel onder het materiële toepassingsbereik van EEX-Vo II en het EVEX-II vallen, hoeft het hof dan ook niet te bespreken.

Het bestaan van BMC Internationaal

4.10 Het eerste bezwaar van BMC Sittard en BMC Europe tegen de beslissing van de rechtbank is dat de rechtbank ten onrechte heeft geoordeeld dat er een wereldwijde Bandidos Motorcycle Club bestaat. Daarbij hebben BMC Sittard en BMC Europe – terecht – geen bezwaar gemaakt tegen de overweging van de rechtbank dat Bandidos Motorcycle Club als een corporatie in de zin van artikel 10:122 BW kan worden aangemerkt als zij als een zelfstandige eenheid of organisatie naar buiten optreedt. Ook het hof gaat daarvan uit. Dit betekent dat het hof de vraag moet beantwoorden of BMC Internationaal een wereldwijde, als een zelfstandige eenheid of organisatie naar buiten optredende motorclub is. De omstandigheden die het OM daarvoor heeft aangevoerd, vindt het hof onvoldoende om te kunnen aannemen dat BMC Internationaal een wereldwijde, als een zelfstandige eenheid of organisatie naar buiten optredende motorclub is. Het hof zal dat uitleggen.

4.11 Vast staat dat motorclubs onder de naam Bandidos zijn ontstaan in de Verenigde Staten en dat in de Verenigde Staten sprake is

van een landelijke organisatie van Bandidos-motorclubs. Vervolgens zijn ook in andere landen, verspreid over Europa, Australië en Azië (Australië en Azië worden samen ook wel “Australasia” genoemd), motorclubs onder de naam Bandidos opgericht. In Europa zijn de Bandidos-motorclubs (ook wel chapters genoemd) georganiseerd in BMC Europe. Er zijn wel aanwijzingen dat er tot 2007 wereldwijd tussen de Bandidos-motorclubs in Amerika, Europa, Australië en Azië nauw werd samengewerkt, maar ook is voldoende aannemelijk dat daarvan vanwege een conflict tussen de Amerikaanse organisatie aan de ene kant en de organisaties in de andere continenten aan de andere kant sindsdien geen sprake meer is. Het OM heeft niet voldoende gemotiveerde feiten gesteld waaruit blijkt dat er in de Verenigde Staten toch (nog) een internationaal (in de zin van wereldwijd) bestuur, kantoor (“hoofdkwartier”) of organisatie is die op een of andere manier zeggenschap heeft over Bandidos-motorclubs elders in de wereld of daarvoor centraal georganiseerde activiteiten ontplooit. Het OM heeft wel gesteld dat de president van Bandidos USA ook de wereldwijde president is, maar BMC Europe heeft dat bij de rechtbank toegesproken. Daartegenover heeft het OM dit niet voldoende met feiten onderbouwd. Het hof kan daarom daarvan niet uitgaan. Ook is niet gebleken van wereldwijde, besluiten nemende vergaderingen waaraan alle Bandidos-motorclubs in de hele wereld onderworpen zijn. Er is wel sprake van een gemeenschappelijke website waarop doorgeklikt kan worden naar landelijk of lokaal opererende Bandidos-motorclubs, maar het OM heeft niet duidelijk gemaakt wie deze website beheert en onderhoudt. Er is dus ook niet aannemelijk geworden dat achter de website een (in de Verenigde Staten gevestigde) wereldwijde, zelfstandige eenheid schuilgaat. Hetzelfde geldt voor het beheer en de uitgifte van de clubkleding, logo's en onderscheidingstekens voor Bandidos-leden wereldwijd; niet is gebleken dat daarvoor een wereldwijde organisatie verantwoordelijk is. Als er internationale activiteiten worden georganiseerd, blijkt uit de gegevens die het OM daarover heeft aangeleverd eerder dat de organisatie daarvan in handen is van een lokale motorclub (chapter) of van de continentale organisatie (in Europa, Australië of Azië). Dat deze activiteiten zijn georganiseerd of aangestuurd door een wereldwijde overkoepelende organisatie is niet gebleken.

4.12 Er zijn ook nog andere omstandigheden die erop wijzen dat er juist geen sprake is van een wereldwijde organisatie van Bandidos, maar dat de Bandidos-leden lokaal en per werelddeel zijn georganiseerd. Zo bestaat er een boek met de naam “Bible of the Bandidos Motorcycleclub Europe” dat onder meer “The

basic rules of The Bandidos MC Europe” bevat. Dit duidt erop dat de Bandidos in Europa hun eigen regels hebben vastgesteld. Een zelfde soort, maar niet gelijklopend, handboek bestaat er voor de Bandidos in Australië en Azië (“Australasia”). Of een dergelijk boek ook bestaat voor de Bandidos in (Noord en Zuid) Amerika is niet duidelijk geworden. In ieder geval is niet gebleken dat er ook een wereldwijd, internationaal handboek is of dat de regels in de handboeken van Europa en Australasia zijn opgelegd vanuit een overkoepelende wereldwijde organisatie. Europa heeft een eigen President (“National Presidente”) en volgens het OM ook andere bestuursleden (zie bijlage 67 van het OM, p. 5, 10). Er is in Europa een kantoor en er wordt op Europees niveau contributie geïnd van lokale chapters binnen de regio (zie bijlage 67 van het OM, p. 6-8). Deze chapters krijgen aanwijzingen vanuit BMC Europe (zie o.a. bijlage 67 van het OM, p. 11). Ook worden er op Europees niveau afspraken gemaakt over de op de website te publiceren content (zie bijlage 67 van het OM, p. 4). Tijdens de behandeling in hoger beroep heeft het OM toegelicht dat de uitgifte van clubkleding, logo’s en onderscheidingstekens aan de chapters in Europa op Europees niveau wordt gecoördineerd (zie ook bijlage 67 van het OM, p. 10-11). Dit alles zijn aanwijzingen dat BMC Europe een zelfstandige Europese organisatie is en de Bandidos-motorclubs lokaal en per werelddeel zijn georganiseerd. Voor het bestaan van een wereldwijde zelfstandige Bandidos-organisatie zijn daarentegen onvoldoende aanwijzingen gebleken.

4.13 Het OM heeft nog aangevoerd dat leden van motorclubs over de hele wereld onder de naam Bandidos dezelfde kleding en kleuren (met logo’s en onderscheidingstekens) dragen, dezelfde slogans gebruiken, zichzelf als een wereldwijde motorclub omschrijven en daarmee als een eenheid naar buiten treden. Maar ook dat vindt het hof niet voldoende om BMC Internationaal als corporatie aan te merken. Die gemeenschappelijke kenmerken laten zich verklaren doordat de Bandidos-motorclubs alle dezelfde oorsprong hebben, namelijk de Bandidos in de Verenigde Staten, en (daardoor) hetzelfde gedachtegoed aanhangen en gelijksoortige regels hanteren. De leden van de Bandidos-motorclubs beschouwen zichzelf als leden van de “Red and Gold Family” en zijn onderling betrokken op elkaar en op leden van Bandidos-motorclubs op andere plaatsen in de wereld. In zoverre zijn Bandidos-motorclubs wereldwijd gelijksoortig, zijn hun leden wereldwijd herkenbaar en zijn die leden wereldwijd loyaal (“broederschap”) ten opzichte van elkaar. Voor de conclusie dat de (leden van de) Bandidos-motorclubs daarmee wereldwijd als

een zelfstandige eenheid of organisatie naar buiten optreden is dat echter onvoldoende.

4.14 Ten overvloede overweegt het hof nog dat het in de wetsgeschiedenis van artikel 10:122 BW, in samenhang gelezen met de wetsgeschiedenis van artikel 2:20 BW, geen aanwijzingen heeft gevonden dat voor het aannemen van het bestaan van een buitenlandse corporatie zoals in artikel 10:122 BW bedoeld, voldoende is dat sprake is van tussen zelfstandige organisaties gemaakte afspraken of afgestemde feitelijke gedragingen, zoals de rechtbank heeft overwogen (onder 3.9 van de beschikking van 20 december 2017). Voor het zijn van een buitenlandse corporatie in de zin van artikel 10:122 BW is weliswaar niet nodig dat de organisatie volgens het recht van dat land als rechtspersoon wordt aangemerkt, maar het moet wel gaan om een als zelfstandige eenheid of organisatie naar buiten optredend lichaam of samenwerkingsverband (zie *Kamerstukken II* 28764, 6, p. 10–11). Met het begrip corporatie is aangesloten bij de definitie van het nu geldende artikel 10:117 BW. Volgens de wetsgeschiedenis van dat artikel moet de samengaande groep zich als een zelfstandig subject van rechten vertonen en door het recht als eenheid worden behandeld. Contractuele of feitelijke samenwerking is niet voldoende, als daarbij het vereiste van zelfstandigheid ontbreekt (zie *Kamerstukken II* 24141, 3, p. 14–15 en *Kamerstukken II* 32137, 3, p. 67).

4.15 De conclusie luidt dat niet voldoende is komen vast te staan dat BMC Internationaal kan worden aangemerkt als een corporatie zoals bedoeld in artikel 10:122 BW. Het bezwaar tegen de andersluidende beslissing van de rechtbank slaagt dus. In zoverre zal de beschikking van de rechtbank worden vernietigd. Het verzoek van het OM tegen BMC Internationaal zal het hof alsnog afwijzen.

4.16 Het vijfde bezwaar van BMC Sittard en BMC Europe richt zich tegen het oordeel van de rechtbank dat de werkzaamheid van BMC Internationaal in strijd is met de openbare orde. Nu het hof niet heeft kunnen vaststellen dat BMC Internationaal als corporatie bestaat, behoeft dit bezwaar verder geen behandeling meer.

Het bestaan van BMC Holland

4.17 Het tweede bezwaar richt zich tegen het oordeel van de rechtbank dat er een Nederlandse afdeling van de Bandidos Motorcycle Club (“BMC Holland”) bestaat. Dit bezwaar gaat niet op.

4.18 Net als de rechtbank, is het hof van oordeel dat er voldoende gemotiveerde feiten zijn aangevoerd die tot de conclusie leiden dat BMC Holland als informele vereniging bestaat. Een informele vereniging is, kort gezegd, een vereniging die niet met een akte van de notaris

is opgericht. De rechtbank heeft in haar beschikking van 20 december 2017 onder 3.14 die feiten opgesomd. Ook het hof gaat van die feiten uit. Daartegen zijn niet, of in ieder geval niet voldoende gemotiveerd, door BMC Sittard en BMC Europe bezwaren gericht en door hen zijn ook geen voldoende gemotiveerde feiten aangevoerd die tot een andere conclusie zouden moeten leiden. Er zijn onvoldoende aanwijzingen dat de landelijke organisatie alleen betrekking had op de opstartfase van de Bandidos in Nederland en dat de landelijke organisatie inmiddels (afgezien van de periode na de beschikking van de rechtbank) feitelijk niet meer functioneert, zoals BMC Sittard nog heeft aangevoerd. Dat in hoger beroep is gebleken dat inmiddels op de website www.bandidosmc.com "Holland" niet meer staat vermeld op het overzicht van landen waar BMC actief is en dat ook de link om contact te zoeken met "Holland" is weggehaald, laat onverlet dat het hof moet beoordelen of, de beschikking van de rechtbank weggedacht, BMC Holland bestaat. De feiten die in genoemde beschikking van de rechtbank onder 3.14 zijn genoemd, zijn voldoende om ervan uit te gaan dat er sprake is van een naar buiten optredend landelijk organisatorisch verband van lokale verenigingen (chapters) en individuele Bandidos-leden onder de naam BMC Holland.

De gedragingen van BMC Holland

4.19 Vervolgens moet worden beoordeeld of bij BMC Holland sprake is van een werkzaamheid in strijd met de openbare orde. Tegen de beslissing van de rechtbank dat daarvan sprake is, richten zich de bezwaren 6 en 7. Het hof zal die bezwaren gezamenlijk bespreken.

4.20 Uit de wetsgeschiedenis blijkt dat het woord "werkzaamheid" in artikel 2:20 BW in zijn gewone betekenis is gebruikt en omvat "de daden die de rechtspersoon stelt en de woorden die hij spreekt en schrijft, ongeacht op welke wijze blijkt dat die zijn gesteld, gesproken of geschreven in het kader van de organisatie met rechtspersoonlijkheid". Het uitgangspunt is dat alleen gedragingen van de rechtspersoon zelf als werkzaamheid van de rechtspersoon gelden. Het gaat dan om uitingen en gedragingen (handelen of nalaten) door het bestuur of waaraan het bestuur van de rechtspersoon leiding heeft gegeven of waartoe het bestuur doelbewust gelegenheid heeft gegeven. Die gedragingen worden aan de rechtspersoon toegerekend. Voor toerekening van gedragingen van individuen aan een rechtspersoon als eigen werkzaamheid van de rechtspersoon is niet voldoende dat de rechtspersoon van die gedragingen of van de cultuur waarin die gedragingen plaatsvinden, geen of onvoldoende afstand neemt. Wanneer de rechtspersoon bij gedragingen van derden, zo-

als leden of binnen- en buitenlandse zusterorganisaties, zelf niet rechtstreeks betrokken is in de zin dat het bestuur daaraan leiding heeft gegeven of daartoe doelbewust gelegenheid heeft gegeven, kunnen die gedragingen aan de rechtspersoon alleen als eigen werkzaamheid worden toegerekend indien bijzondere feiten en omstandigheden daartoe grond geven. Bij de beoordeling of sprake is van een werkzaamheid in strijd met de openbare orde, is de aard van de werkzaamheid van de rechtspersoon van belang, en ook de kennelijke bedoeling bij en de gevolgen van de desbetreffende uitingen en gedragingen.

4.21 Het hof zal hierna ingaan op de vraag of sprake is van gedragingen die als eigen werkzaamheid aan BMC Holland kunnen worden toegerekend. Daarvoor zal het eerst vaststellen wie het bestuur van BMC Holland vormt of vormen.

4.22 Voor het hof is voldoende duidelijk geworden dat Persoon E (hierna: Persoon E) niet alleen president is van BMC Sittard, maar dat hij ook als president van BMC Holland is opgetreden. In die hoedanigheid oefent hij in een zekere mate zeggenschap uit over de Nederlandse chapters en over de daarbij aangesloten Bandidos-leden in Nederland. Persoon E presenteert zich als de persoon die het wat BMC Holland betreft voor het zeggen heeft en die BMC Holland naar buiten toe vertegenwoordigt en als haar woordvoerder optreedt. Het hof verwijst daarvoor naar de feiten die de rechtbank in haar beschikking van 20 december 2017 onder 3.14 heeft opgesomd. Hieruit leidt het hof af dat in ieder geval Persoon E feitelijk bestuurder van BMC Holland is. Het is niet voldoende duidelijk geworden of Persoon E het feitelijk alleen voor het zeggen had of dat er nog andere bestuursleden van BMC Holland zijn. Het OM noemt in het verzoekschrift onder 4.15 de namen van Persoon F en Persoon G met de functies van vice-president en secretaris/penningmeester, maar het OM vermeldt daarbij niet, in ieder geval niet voldoende gemotiveerd, feiten waaruit volgt dat deze twee personen niet (alleen) bestuurslid zijn van BMC Sittard (zie bijlage 4 van het OM, p. 3) maar (ook) van BMC Holland. Dat BMC Sittard ook wel als moederchapter van de Nederlandse lokale chapters wordt aangemerkt (zie bijlage 2 van het OM), is daarvoor onvoldoende. Dat geldt ook voor zover het OM heeft aangevoerd dat internationale bestuursleden feitelijk als bestuursleden van BMC Holland optreden. Het OM heeft dat onvoldoende concreet gemaakt en onvoldoende onderbouwd. Het hof kan er daarom niet van uitgaan dat BMC Holland ook nog andere bestuursleden dan Persoon E heeft.

4.23 De volgende gedragingen die kunnen worden toegerekend aan BMC Holland zijn in voldoende mate komen vast te staan.

4.24 Op 7 mei 2015 heeft een vechtpartij plaatsgevonden bij een horeca-gelegenheid (Dug Out) in Sittard. Bij de stukken van de procedure horen camerabeelden van die vechtpartij (zie bijlage 44 van het OM). Op die camera-beelden is te zien dat hebben BMC Sittard en BMC Europe niet voldoende gemotiveerd tegengesproken – dat Persoon E daarbij voorop gaat en leiding geeft aan een gecoördineerde vechtpartij van Bandidosleden, gekleed in colors, tegen leden van een support club van Hells Angels. Persoon E roept daarbij: “Holland is van ons”. Voor de Dug Out worden personen geslagen, getrapt en geschopt, ook als zij op de grond liggen en ook tegen het hoofd. Daarbij is een boksbeugel gebruikt. Dat hierbij alleen of vooral leden van BMC Sittard betrokken waren, doet er niet aan af dat die gedragingen via Persoon E als feitelijk bestuurslid van BMC Holland (ook) als gedragingen van BMC Holland zijn aan te merken. De uitroep “Holland is van ons” getuigt daar ook van.

4.25 Over de vechtpartij bij de Dug Out in Sittard heeft Persoon E in een interview met dagblad Dagblad X, gepubliceerd op publicatiedatum verklaard:

“Er is daar een bloedneus geslagen, meer niet. Waar hebben we het over? Bikers gaan al sinds jaar en dag wel eens met elkaar op de vuist. Even een pak rammel geven. Net zoals voetbalsupporters dat ook wel eens doen. Een bloedneus moet ik daar zo lang voor zitten? Dat is iets waar je normaal gesproken 100 euro boete voor krijgt”

(zie bijlage 9 van het OM). Uit die verklaring volgt dat een bestuurslid van BMC Holland doet alsof het plegen van geweld, zoals bij de vechtpartij in de Dug Out, niet zo erg is en dat hij het kennelijk zelf ook niet erg vindt.

4.26 Het bestuur van BMC Holland heeft voorgeschreven dat leden die weg willen, zich in Sittard moeten komen verantwoorden. Het is vervolgens aan het bestuur (“kader”) om te beslissen of een Bandidos-lid *in good standing* of *in bad standing* de vereniging mag verlaten. Het OM heeft dat met een voldoende mate van zekerheid aannemelijk gemaakt met zijn bijlagen 2.6, 12 en 37. Het hof leidt daaruit af dat het bestuur van BMC Holland (Persoon E in het bijzonder) ook zeggenschap heeft over de beëindiging van het lidmaatschap van leden van de lokale chapters *in good standing* of *in bad standing*. Het OM heeft (met genoemde bijlagen) ook voldoende aannemelijk gemaakt dat Bandidos-leden die *in bad standing* de vereniging verlaten, te maken (kunnen) krijgen met geldboetes en met geweld of dreiging van geweld tegen hen door Bandidos-leden. Zo hebben Bandidos-leden in november 2014 in het clubhuis een Bandidos-lid (hangaroud) van BMC Alkmaar, die *in bad standing* BMC Alkmaar heeft verlaten, mishandeld, onder andere met

een ijzeren staaf, afgeperst en met de dood bedreigd. Daarbij heeft het lid zich zo bedreigd gevoeld dat hij een afspraak maakt om afscheid te nemen van zijn kinderen. Dat volgt uit afgeleisterde gesprekken (zie de bijlage 12 van het OM) en BMC Europe en BMC Sittard hebben dat niet (voldoende) tegengesproken.

4.27 Deze gedragingen hebben plaatsgevonden binnen een ook door het bestuur van BMC Holland aangemoedigde en in stand gehouden sfeer van (verheerlijking van) geweld en dreiging met geweld. Die cultuur kenmerkt niet alleen BMC Holland, maar ook de individuele chapters in Nederland waarop BMC Holland invloed uitoefent en waarover BMC Holland een zekere mate van zeggenschap heeft. Leden worden geprezen en beloond wanneer zij geweld hebben gebruikt. Net als de rechtbank in haar beschikking van 20 december 2017 onder 3.30, oordeelt het hof dat het OM met de door hem gegeven informatie met voldoende mate van zekerheid aannemelijk heeft gemaakt dat de *expect no mercy*-patch als beloning wordt uitgereikt aan Bandidos-leden die voor de club (ernstig) geweld hebben gepleegd. De uitleg van BMC Europe en BMC Sittard is dat (in Europa) de *expect no mercy*-patch kan worden verdiend als men heeft geleden voor de club en dat de term *expect no mercy* betekent dat Bandidos-leden geen genade van anderen verwachten. Maar tegenover de grote hoeveelheid informatie die het OM heeft gegeven en waaruit de door het OM bepleite uitleg volgt, hebben BMC Europe en BMC Sittard onvoldoende informatie gegeven om het hof ervan te overtuigen dat hun uitleg van de *expect no mercy*-patch de goede is. Het OM heeft (met bijlage 12) voldoende aannemelijk gemaakt dat de vrijheid voor een Bandidos-lid om zijn lidmaatschap te beëindigen wordt beperkt door de mogelijkheid dat hij in geval van de zogenoemde *bad standing* te maken kan krijgen met geweld en boetes en dat BMC Holland op die cultuur invloed uitoefent en daarin zeggenschap heeft. Die gedragingen creëren een cultuur van angst, zowel binnen de organisatie als overigens in de samenleving.

4.28 Andere uitingen of gedragingen die als eigen werkzaamheid aan BMC Holland zelf kunnen worden toegerekend, zijn onvoldoende komen vast te staan. Het OM heeft wel een grote hoeveelheid stukken overgelegd waaruit kan worden afgeleid dat (bestuurs)leden van lokale chapters in Nederland en van zusterverenigingen elders in Europa en de wereld (georganiseerde) misdrijven plegen, al dan niet gefaciliteerd en gestimuleerd door het bestuur, in het bijzonder drugs misdrijven, wapenmisdrijven, geweldpleging en afpersing. Die stukken zijn bijvoorbeeld verklaringen van (ex)Bandidos-leden, verklaringen van leden van andere motorclubs, verklaringen van politie, verklaringen

van getuigen, krantenberichten en televisie-uitzendingen. Het hof verwijst naar de feiten die de rechtbank heeft vastgesteld en opgenomen in de beschikking van 20 december 2017 onder 3.28, 3.31 en 3.32, tegen welke vaststelling op zichzelf geen bezwaren zijn geuit. Het OM heeft voldoende aannemelijk gemaakt dat de lokale Nederlandse Bandidos-chapters lid zijn van BMC Holland en dat daarnaast ook de individuele Nederlandse Bandidos (personen) niet alleen lid zijn van hun chapter maar ook van BMC Holland (bijlagen 2 en 4 van het OM). Dat BMC Holland banden heeft met en in zekere mate zeggenschap uitoefent over de lokale Nederlandse chapters, is hiervoor al besproken. Dat BMC Holland met zusterverenigingen in Europa (Denemarken en Duitsland) nauwe banden onderhoudt, blijkt onder andere uit uitlatingen van Persoon E (bijlage 9 van het OM, p. 8 en 9). Daarin kondigt Persoon E aan dat, als het nodig is, binnen korte tijd Bandidos vanuit Denemarken en Duitsland in Nederland aanwezig kunnen zijn voor beveiliging, wraakacties of voor een confrontatie met Hells Angels. Ook al zijn er onvoldoende aanwijzingen dat deze gedragingen van lokale Nederlandse chapters en van buitenlandse zusterverenigingen en hun leden aan BMC Holland dienen te worden toegerekend, zij vormen wel omstandigheden die de uitingen en gedragingen van BMC Holland, en de sfeer en cultuur waarbinnen deze hebben kunnen plaatsvinden, mede kleur geven en waarvoor het hof de ogen niet kan sluiten.

4.29 Uit alles wat hiervoor is overwogen, volgt dat de hiervoor onder 4.24–4.26 genoemde uitingen en gedragingen als een eigen werkzaamheid aan BMC Holland kunnen worden toegerekend. Daaruit blijkt een rivaliteit met andere motorclubs, die tegen de aanwezigheid van die motorclubs in Nederland is gericht, en blijkt dat het toepassen van geweld, ook in de openbare ruimte, niet wordt geschuwd en dat het gebruik van geweld wordt aangemoedigd én gebagatelliseerd. Ook het *bad standing*-beleid gaat met geweld en dreiging van geweld gepaard. Een en ander vormt een daadwerkelijke aantasting van als wezenlijk ervaren beginselen van ons rechtsstelsel, zoals het recht op vrijheid van vereniging (waaronder de vrijheid voor anderen om een vereniging op te richten en de vrijheid om het lidmaatschap van een vereniging te beëindigen) en veiligheid en het beginsel van lichamelijke integriteit van personen. De gedragingen, begaan binnen de sfeer en cultuur zoals hiervoor omschreven, ontwrichten onze samenleving of kunnen die ontwrichten en kunnen niet worden geduld. De verbodenverklaring is een noodzakelijke maatregel om die gedragingen te voorkomen. Ook het hof vindt daarom dat BMC Holland moet worden verboden en ontbonden, omdat

de werkzaamheid van BMC Holland in strijd is met de openbare orde. De bezwaren 6 en 7 slagen (in zover) dus niet.

4.30 Er zijn niet, in ieder geval niet voldoende concreet, feiten gesteld en te bewijzen aangeboden die, als zij worden bewezen, leiden tot een ander oordeel. Het hof doet daarom niets met het aanbod van BMC Europe en BMC Sittard om bewijs te leveren.

Hoever gaat het verbod?

4.31 Met hun derde bezwaar hebben BMC Europe en BMC Sittard bezwaar gemaakt tegen de beschikking van de rechtbank onder 3.36. Daar heeft de rechtbank onder andere gezegd dat het verbod van BMC Holland inhoudt dat de aanwezigheid van de Bandidos in Nederland, in welke verschijningsvorm ook, wordt beëindigd. Ook heeft de rechtbank gezegd dat de ontbinding van BMC Holland tot gevolg heeft dat het vermogen van BMC Holland, dat in ieder geval bestaat uit de vermogens van de lokale chapters van de Bandidos in Nederland, moet worden vereffend. Dit bezwaar hoeft eigenlijk niet besproken te worden omdat het, ook als het gegrond is, niet tot een andere beslissing op de verzoeken van het OM kan leiden. Toch vindt het hof het belangrijk hierover iets te zeggen.

4.32 De verbodenverklaring en ontbinding van BMC Holland richten zich tegen de informele vereniging die zich onder die naam naar buiten toe heeft gepresenteerd als landelijke vereniging. De lokale Nederlandse Bandidos-chapters en hun leden zijn lid van BMC Holland. Met het verbod en de ontbinding van BMC Holland is het deze (rechts)personen niet langer toegestaan van BMC Holland lid te zijn en het is hen verboden om de werkzaamheid van BMC Holland in welke vorm dan ook voort te zetten.

4.33 Maar daarmee is niet gezegd dat het ook de leden van BMC Holland, waaronder dus de lokale chapters, verboden is om te bestaan en om hun eigen werkzaamheid – voor zover die niet (ook) als een werkzaamheid van BMC Holland kunnen worden aangemerkt – voort te zetten. De chapters zijn – voor zover het hof in deze zaak heeft kunnen beoordelen – geen onzelfstandig onderdeel van BMC Holland, maar vormen in zichzelf een bestendige organisatie met leden. Zij zijn daarom zelfstandige informele verenigingen met eigen rechtspersoonlijkheid. Dat de chapters zelfstandige informele verenigingen zijn, leidt het hof af uit de omstandigheden – in samenhang gezien – dat zij een eigen bestuur (president, vice-president, sergeant at arms), een eigen naam, eigen leden, eigen vergaderingen, een eigen contributieplichting en eigen onderscheidingstekens op de kleding hebben en uit de omstandigheid dat zij zich ook naar buiten toe als

zelfstandige eenheid presenteren. Het hof heeft in deze zaak ook niet de werkzaamheid van de chapters beoordeeld maar alleen de werkzaamheid van de rechtspersoon waartegen het verzoek zich richt, namelijk BMC Holland, en de aan die rechtspersoon toe te rekenen uitingen en gedragingen. Het zou zich met de eigen rechtspersoonlijkheid van de chapters niet verdragen als met het verbod en de ontbinding van BMC Holland ook hun aanwezigheid in Nederland wordt beëindigd en ook hun vermogen wordt vereffend. Daarvoor had het OM moeten verzoeken om ook de chapters, zoals BMC Sittard, verboden te verklaren en te ontbinden, maar het OM heeft er uitdrukkelijk voor gekozen om dat niet te doen.

4.34 Dat het voor het OM wel heel moeilijk wordt om de aanwezigheid van Bandidos in Nederland te beëindigen als het OM van elke chapter met eigen rechtspersoonlijkheid een verbod en ontbinding moet vragen, zoals het OM op de zitting in hoger beroep heeft aangevoerd, brengt het hof niet op andere gedachten. Met die opmerking lijkt het OM te miskennen dat de mogelijkheden die artikel 2:20 BW biedt, uitdrukkelijk betrekking hebben op rechtspersonen. Daarbij, en bij de door de rechter bij toepassing van artikel 2:20 BW in acht te nemen terughoudendheid en het recht van een rechtspersoon om zich tegen een dergelijk verzoek te kunnen verweren, past dat in beginsel voor elke rechtspersoon afzonderlijk moet worden vastgesteld of sprake is van een werkzaamheid in strijd met de openbare orde.

Uitvoerbaarheid bij voorraad

4.35 De rechtbank heeft de beschikking uitvoerbaar bij voorraad verklaard voor zover het de verbodenverklaring en ontbinding van BMC Holland betreft. Volgens de wetgeschiedenis van artikel 2:20 BW is het eigenlijk niet de bedoeling van de wetgever geeest dat de rechter een beschikking waarin een verbodenverklaring en ontbinding wordt uitgesproken uitvoerbaar bij voorraad verklaart (*Kamerstukken II 17476, 5–7, p. 8*). Ontbinding is een onherroepelijke ingreep en artikel 140 lid 2 van het Wetboek van Strafrecht verbindt ook alleen gevolgen aan een onherroepelijke verbodenverklaring. Nu tegen de uitvoerbaarverklaring bij voorraad geen bezwaar is gericht, moet het hof deze beslissing evenwel eerbiedigen.

De kostenveroordeling

4.36 BMC Sittard en BMC Europe hebben gevraagd om het OM te veroordelen in de kosten die zij voor deze procedure hebben gemaakt.

4.37 Voor een veroordeling van het OM tot betaling van de kosten van de procedure bij de rechtbank en het hof in de zaak tegen BMC

Holland is geen reden. Het OM is in die zaak namelijk niet in het ongelijk gesteld.

4.38 Voor een veroordeling van het OM tot betaling van de kosten van de procedure bij de rechtbank en bij het hof in de zaak tegen BMC Internationaal is wel een reden. Het OM is in die procedure namelijk in het ongelijk gesteld, gelet op wat BMC Europe (met BMC Sittard) in die zaak als verweer heeft gevoerd. BMC Sittard en BMC Europe hebben samen één beroepschrift ingediend, waarvoor zij samen € 726 griffierecht hebben betaald. Het hof zal het bedrag aan griffierechtkosten in het principaal hoger beroep aan de kant van BMC Europe vaststellen op de helft van dat bedrag. Over de kosten van het salaris van de advocaat merkt het hof het volgende op. Het hof berekent het salaris van de advocaat volgens een vast tarief (het zogenoemde liquidatietarief). Het salaris van de advocaat van BMC Europe voor de procedure bij de rechtbank zal het hof vaststellen op de kosten van het verweerschrift van BMC Europe en de helft van de kosten van de twee zittingen bij de rechtbank. Het salaris van de advocaat van BMC Europe voor het principaal hoger beroep zal het hof vaststellen op de helft van de advocaatsalariskosten van BMC Sittard en BMC Europe samen die zijn gemaakt voor het beroepschrift en het bijwonen van de zitting bij het hof. De kosten voor de procedure bij het hof in het incidenteel hoger beroep aan de kant van BMC Europe zal het hof vaststellen op nihil (dat betekent: niets).

4.39 De kosten voor de procedure bij de rechtbank aan de kant van BMC Europe zullen worden vastgesteld op:

- verschotten (griffierecht) € 618
- salaris advocaat € 1.086 (2 punten x tarief II bij de rechtbank).

4.40 De kosten voor de procedure bij het hof aan de kant van BMC Europe zullen worden vastgesteld op:

in het principaal hoger beroep

- verschotten (griffierecht) € 363 (0,5 x € 726)
- salaris advocaat € 1.074 (0,5 x 2 punten x tarief II in hoger beroep)

in het incidenteel hoger beroep

- nihil

4.41 Het hof zal afwijzen wat partijen meer of anders hebben verzocht.

De samenvatting

4.42 De beslissing van het hof kan als volgt worden samengevat:

- a. Hoewel over de hele wereld Bandidos-motorclubs bestaan en actief zijn, is niet komen vast te staan dat er sprake is van een wereldwijde Bandidos-organisatie die als een zelfstandige eenheid naar buiten optreedt. Het verzoek van het OM dat erop is gebaseerd dat BMC Internationaal wel zo een organisatie (corporatie) is, kan daarom niet worden toege-

wezen. Het hof zal de beschikking van de rechtbank op dat punt vernietigen en het verzoek van het OM tegen BMC Internationaal alsnog afwijzen.

b. Wel is komen vast te staan dat BMC Holland een zelfstandige vereniging (rechtspersoon) is. De uitingen en gedragingen van BMC Holland, die plaatsvinden in een sfeer en cultuur van geweld en dreiging van geweld, maken dat sprake is van een werkzaamheid in strijd met de openbare orde. Net als de rechtbank vindt het hof daarom dat BMC Holland moet worden verboden en ontbonden. Het hof zal de beschikking van de rechtbank op dat punt in stand laten.

c. Deze beslissing betekent dat BMC Holland niet langer mag bestaan en dat het verboden is om lid te zijn van BMC Holland of om de werkzaamheid van BMC Holland voort te zetten. De beslissing heeft geen betrekking op het bestaan van andere zelfstandige Bandidos-motorclubs (chapters) in Nederland omdat het verzoek van het OM daarop niet is gericht.

d. De bezwaren van BMC Europe en BMC Sittard tegen de beschikking van de rechtbank van 20 december 2017 zijn dus voor een deel gegrond en voor een deel ongegrond.

e. Het hof komt niet toe aan een inhoudelijke beoordeling van de bezwaren van het OM tegen de beschikking van de rechtbank van 7 februari 2018 omdat het OM daarvoor binnen de geldende termijn hoger beroep had moeten instellen.

f. Het OM moet de kosten van BMC Europe van de procedure bij de rechtbank en het hof in de zaak tegen BMC Internationaal betalen omdat het OM in zoverre in het ongelijk is gesteld. Het OM moet de kosten van BMC Europe van de procedure bij de rechtbank en het hof in de zaak tegen BMC Internationaal betalen omdat het OM in zoverre in het ongelijk is gesteld.

5. De beslissing

Het hof, recht doende in hoger beroep:

bekrachtigt de beschikking van de rechtbank Midden-Nederland van 20 december 2017 onder 4.1 en 4.5;

vernietigt de beschikking van de rechtbank Midden-Nederland van 20 december 2017 onder 4.6 en 4.7 en beslist in zoverre opnieuw:

wijst het verzoek van het OM tegen BMC Internationaal af;

verklaart het OM niet-ontvankelijk in zijn incidenteel hoger beroep van de beschikking van de rechtbank Midden-Nederland van 7 februari 2018;

veroordeelt het OM in de kosten van de procedure bij de rechtbank en het hof, tot aan de beschikking van de rechtbank van 20 december 2017 aan de kant van BMC Europe:

– wat betreft de procedure bij de rechtbank vastgesteld op € 618 voor verschotten en op

€ 1.086 voor salaris overeenkomstig het liquidatietarief en

– wat betreft de procedure bij het hof in het principaal hoger beroep vastgesteld op € 363 voor verschotten en op € 1.074 voor salaris overeenkomstig het liquidatietarief en in het incidenteel hoger beroep vastgesteld op nihil; wijst af wat partijen meer of anders hebben verzocht.

Noot

1. In deze beschikking geeft het Hof Arnhem-Leeuwarden twee (materiële) eindbeslissingen. In de eerste beslissing bekrachtigt het hof de beschikking van de Rb. Midden-Nederland van 21 december 2017, waarin de rechtbank de informele vereniging 'Bandidos MC Holland' (hierna BMC Holland) verbiedt en ontbindt na een verzoek daartoe van het Openbaar Ministerie (OM) op grond van art. 2:20 lid 1 Burgerlijk Wetboek (Rb. Midden-Nederland 21 december 2017,

ECLI:NL:RBMNE:2017:6241, AB 2018/60, m.nt. J.G. Brouwer & J. Koornstra). Een verbod – indien onherroepelijk – maakt de voortzetting van de werkzaamheid van de verboden rechtspersoon strafbaar volgens art. 140 lid 2 Wetboek van Strafrecht; de ontbinding brengt de rechtspersoon in liquidatie waarin de rechtspersoon daadwerkelijk wordt ontmanteld (Titel 1 Boek 2 BW). Gelet op de ingrijpende beperking van de vrijheid van vereniging in art. 8 Grondwet en art. 11 EVRM, moet een verbod als *ultimum remedium* worden beschouwd. Het hof is met de rechtbank evenwel van oordeel dat de werkzaamheid van BMC Holland zodanig in strijd is met de openbare orde wegens het stimuleren en plegen van geweld dat toewijzing van het verbodsverzoek noodzakelijk is. In de tweede beslissing vernietigt het hof de beschikking van de rechtbank waarin die laatste voor recht verklaart dat de werkzaamheid van de vermeend wereldwijd opererende corporatie 'Bandidos Motorcycle Club' (hierna: BMC Internationaal) in strijd is met de openbare orde, zoals bedoeld in art. 10:122 lid 1 BW. Anders dan de rechtbank oordeelt het hof dat BMC Internationaal geen corporatie is in de zin van deze bepaling. Een verklaring voor recht is – net als een verbod en ontbinding – bedoeld om de Nederlandse samenleving te beschermen tegen de onoorbare werkzaamheid van een corporatie; in de eerste plaats worden haar hier te lande gelegen goederen als gevolg van de verklaring vereffend (art. 10:122 lid 4 BW). In de tweede plaats maakt een onherroepelijke verklaring de voortzetting van de werkzaamheid van de corporatie strafbaar, waarvan de rechter heeft vastgesteld dat het doel of de werkzaamheid in strijd is met de openbare orde (art. 140 lid 2 Sr).

2. Eerst enkele opmerkingen over de tweede eindbeslissing van het hof, waarin het hof het verzoek op basis van art. 10:122 lid 1 BW beoordeelt. Een dergelijk verzoek dient volgens het hof te zijn gericht tegen een corporatie, niet zijnde een Nederlands rechtspersoon op straffe van afwijzing van het verzoek (r.o. 4.7 en r.o. 4.15). Uit de uitspraak in eerste aanleg valt nog af te leiden dat de hieraan verbonden sanctie niet-ontvankelijkheid van het OM is (Rb. Midden-Nederland 20 december 2017, ECLI:NL:RBMNE:2017:6241, r.o. 3.16). Maar tot een niet-ontvankelijkheidsverklaring komt het zowel in eerste als in tweede instantie niet, overigens op basis van verschillende redenen. De rechtbank dacht BMC Internationaal te kunnen zien als een corporatie in de zin van art. 10:122 lid 1 BW. Voor dit oordeel leunde de rechtbank stevig op de wetsgeschiedenis waarin gezegd is dat het corporatiebegrip een ruime uitleg verdient. Volgens de rechtbank is niet vereist dat de eenheid drager is van rechten en plichten. Het corporatiebegrip omvat naar haar opvatting elke zelfstandige naar buiten tredende eenheid. Daarvan is sprake nu de leden van BMC Internationaal uniforme kleding dragen, min of meer geharmoniseerde regels voor de verschillende Bandidos motorclubs hanteren, er binnen de eenheid hiërarchische verhoudingen bestaan en er afspraken zijn gemaakt tussen de verschillende motorclubs alsmede gedragingen daartussen feitelijk op elkaar zijn afgestemd. Dat leden van de motorclubs stellen zelf lid te zijn van een mondiale organisatie, legt voor de rechtbank eveneens gewicht in de schaal.

3. Het hof komt op basis van dezelfde feiten echter tot een andersluidend oordeel. Eveneens onder verwijzing naar de wetsgeschiedenis overweegt het dat onder het corporatiebegrip elke 'samengaande groep' valt, die als een zelfstandig subject van rechten en plichten naar buiten treedt en door het recht als eenheid wordt behandeld (r.o. 4.14). Vaststaat dat verschillende motorclubs onder de naam Bandidos in de Verenigde Staten van Amerika onder een landelijke organisatie Bandidos USA opereren. De Bandidos motorclubs in Europa, Australië en Azië opereren onder de vlag van BMC Europe respectievelijk BMC Australasia. Tot 2007 hebben deze drie continentale organisaties nauw samengewerkt. In dat jaar ontstaat echter een conflict. Hierna staat het volgens het hof onvoldoende vast dat sprake is van een wereldwijde, gecentraliseerde organisatie die vergaderingen houdt en besluiten neemt waaraan alle andere Bandidos motorclubs zijn gebonden. De afwezigheid van een wereldwijd bestuur, kantoor of organisatie die op de een of andere manier zeggenschap heeft over de afzonderlijke Bandidos motorclubs dan wel centraal georganiseerde activi-

teiten ontplooit, ondersteunen die conclusie. Van de door het OM opgevoerde gemeenschappelijke website van een mondiale organisatie is volgens het hof niet duidelijk wie verantwoordelijk is voor het beheer en onderhoud. Ditzelfde argument gebruikt het hof voor het beheer en de uitgifte van clubkleding, logo's en onderscheidingstekens. De organisatie van evenementen is, zo blijkt uit gegevens van het OM zelf, steeds in handen van een lokale Bandidos motorclub dan wel van een overkoepelende continentale motorclub (r.o. 4.11). Op internationaal niveau ontbreekt een uniform handboek dat geldt voor alle Bandidos motorclubs. De verschillende continentale motorclubs gebruiken elk verschillende handboeken met eigen regels. Dat er op Europees niveau kantoor wordt gehouden, contributie wordt geïnd, aanwijzingen worden gegeven en de uitgifte van clubkleding, logo's en onderscheidingstekens onder coördinatie van BMC Europe plaatsvindt, zijn volgens het hof redenen om aan te nemen dat er op Europees niveau een zelfstandige organisatie bestaat, maar niet op mondiaal niveau (r.o. 4.12). Het gebruik van dezelfde clubkleding, slogans, gedachtegoed, regels enz. laat zich volgens het hof verklaren door dezelfde oorsprong van elke Bandidos motorclub: de Bandidos motorclub in de Verenigde Staten. Hierdoor zijn de leden over de hele wereld 'gelijksortig, herkenbaar en loyaal naar elkaar toe'. Maar het hof ziet hierin geen zelfstandig opererende mondiale organisatie c.q. corporatie en wijst het verzoek deswege af. Voor het hof lijkt met name de afwezigheid van centrale aansturing van doorslaggevende betekenis te zijn. Ditzelfde argument hanteert de Rechtbank Midden-Nederland in de *Hells Angels*-uitspraak van 29 mei 2019. Zij overweegt dat het moet gaan om 'een besluiten nemende vergadering', waaraan 'alle Hells Angels zijn gebonden en dat is het geval' (Rb. Midden-Nederland 29 mei 2019, ECLI:NL:RBAMS:2019:2302, r.o. 4.11). Het wijst op een – zeker gezien de wetsgeschiedenis – vrij enge interpretatie van het corporatiebegrip. Bulten noemt de benadering van het hof zelfs te streng (zie C.D.J. Bulten in haar commentaar in *JOR* 2019/52, onder 5). Advocaat-Generaal (A-G) Vlas is het met haar eens en concludeert (mede) om die reden tot vernietiging van de beschikking van het hof (ECLI:NL:PHR:2019:1163).

4. Dan de eerste eindbeslissing. Op basis van art. 2:20 lid 1 BW verbiedt en ontbindt de rechter op verzoek van het OM een rechtspersoon met een werkzaamheid in strijd met de openbare orde. Zowel in eerste als in tweede aanleg oordeelt de rechter dat hiervan in het geval van BMC Holland sprake is. Het hof ziet – net als eerder de rechtbank – deze motorclub als een rechtspersoonlijkheid bezittende

informele vereniging als bedoeld in art. 2:30 lid 1 BW. Doordat de vereniging een cultuur van wetteloosheid in stand houdt, waarin het plegen van strafbare feiten wordt gestimuleerd, is volgens het hof toerekening van vele strafbare gedragingen van de leden aan de vereniging niet meer dan gerechtvaardigd. Hierdoor is de werkzaamheid van BMC Holland zodanig in strijd met de openbare orde als bedoeld in art. 2:20 lid 1 BW, dat het hof een verbod en ontbinding noodzakelijk acht.

5. Volgens de rechtbank heeft het verbod tot gevolg 'dat de aanwezigheid van de Bandidos in Nederland in welke verschijningsvorm ook, wordt beëindigd'. Anders gezegd, zowel de landelijke vereniging als de lokale 'chapters' zijn verboden. De ontbinding van de rechtspersoon is het startsein voor de vereffening van het vermogen. Dit bestaat in ieder geval uit de vermogens van de lokale chapters van de Bandidos in Nederland, aldus de rechtbank (r.o. 3.36). Het hof ziet dit evenwel anders. Het verbod en de ontbinding hebben uitsluitend betrekking op BMC Holland 'die zich onder die naam naar buiten toe heeft gepresenteerd als landelijke vereniging'. Het overweegt dat het 'chapters' en hun leden niet langer is toegestaan lid te zijn van BMC Holland, maar dit maakt volgens het hof niet dat het hen is verboden om hun eigen werkzaamheid voort te zetten. Althans, voor zover hun eigen werkzaamheid niet ook onder de onoerbare werkzaamheid van BMC Holland valt. De lokale chapters moeten worden gezien als zelfstandige, rechtspersoonlijkheid bezittende informele verenigingen. Dit leidt het hof af uit de aanwezigheid van een eigen bestuur, naam, leden, vergaderingen, contributieverplichting, onderscheidingstekens als ook de omstandigheid dat de chapters zich naar buiten toe als zelfstandige eenheden presenteren (r.o. 4.33).

6. Door het verbod en de ontbinding mag volgens het hof de werkzaamheid van BMC Holland 'in welke vorm dan ook' niet langer worden voortgezet en mogen, zoals gezegd, de lokale Bandidos-chapters en hun leden geen lid meer zijn van BMC Holland (r.o. 4.32). Enigszins verwarrend gooit het hof de gevolgen van een verbod enerzijds en die van een ontbinding anderzijds als het ware op een hoop. Ons recht maakt daarin echter een belangrijk onderscheid. In de eerste plaats zijn de gevolgen van een verbod geregeld in art. 140 lid 2 Sr. Hierin staat dat 'deelneming aan de voortzetting van de werkzaamheid van een organisatie die bij onherroepelijke rechterlijke beslissing verboden is verklaard' strafbaar is. Van een strafbare voortzettingsgedraging kan dus, met andere woorden, pas sprake zijn nadat de rechtsmiddelen zijn uitgeput. Een bij voorraaduitvoerbaarverklaring kan daarin geen verandering brengen. Overigens circuleren in de

wetsgeschiedenis, literatuur en rechtspraak nogal uiteenlopende gedachten over welke gedragingen dan onder art. 140 lid 2 Sr vallen (zie hierover J. Koornstra, B. Roorda, M. Vols & J.G. Brouwer, *Bestrijding van Outlaw Motorcycle Gangs. Een rechtsvergelijkende studie naar de aanpak van onrechtmatige organisaties in rechtsstatelijk perspectief*, Den Haag: Sdu 2019, hoofdstuk 4 en 8).

7. In de tweede plaats is de ontbinding geregeld in Titel 1 Boek 2 BW. De ontbinding luidt normaliter de fase van liquidatie in waarin het vermogen wordt vereffend. Pas als de vereffening is geëindigd, houdt de rechtspersoon op te bestaan (art. 2:19 lid 4 en 6 BW). Voor zover nodig voor de vereffening, blijft de rechtspersoon voortbestaan (art. 2:19 lid 5 BW). Volgens Dijk & Van der Ploeg geldt dit eveneens voor de *rechtsbetrekkingen* tussen de ontbonden vereniging en haar leden, zoals lidmaatschappen. Dit heeft in hun visie twee redenen: ten eerste kunnen de betrokkenen recht hebben op een deel van het batig saldo (art. 2:23b lid 1 BW) dan wel volgens de statuten verplicht zijn om aan het tekort bij te dragen. Ten tweede kunnen betrokkenen in orgaanverband gehouden zijn beslissingen te nemen over de vereffening, omdat de (door de rechtbank aangewezen) vereffenaars slechts de wettelijke bestuurstaken kunnen uitoefenen, tenzij de statuten anders bepalen (P.L. Dijk & T.J. van der Ploeg (bewerkt door C.H.C. Overes, T.J. van der Ploeg & W.J.M. van Veen), *Van vereniging en stichting, coöperatie en onderlinge waarborgmaatschappij*, Deventer: Gouda Quint 2013, p. 382, onder meer onder verwijzing naar P.A.L.M. van der Velden, *De vereniging-rechtspersoon en haar leden*, Deventer: Kluwer 1969, p. 167–168; vgl. M.Y. Nethe, *Ontbinding en vereffening van rechtspersonen*, Deventer: Kluwer 2013, p. 139–142). Of BMC Holland statuten heeft met daarin bepalingen die de bevoegdheden van de vereffenaar regelen, is niet erg aannemelijk nu het om een informele motorvereniging gaat. Dit laat onverlet dat het lidmaatschap blijft bestaan zolang de vereffening nog niet is afgerond. Dit zou betekenen dat lokale Bandidos-chapters en hun leden volgens het recht – althans volgens de heersende doctrine – lid blijven van BMC Holland, de uitvoerbaar bij voorraad verklaarde ontbindingsbeschikking ten spijt. Dit wil overigens niet zeggen dat andere gedragingen dan deze onder omstandigheden niet kunnen worden gezien als deelneming aan een organisatie die tot oogmerk heeft het plegen van misdrijven, zoals bedoeld in het eerste lid van art. 140 Sr. Het voortzetten van de werkzaamheid van de verboden rechtspersoon kan bovendien in sommige gevallen andere, zelfstandige strafbare feiten opleveren, zoals geweldpleging. De werkzaamheid van BMC Holland bestaat vol-

gens de beide feitenrechtters immers niet alleen uit reguliere activiteiten die vanzelfsprekend zijn bij het runnen van een vereniging, zoals het nemen van besluiten, het houden van vergaderingen en organiseren van evenementen, enz., maar ook uit het plegen en stimuleren van geweld. Het stimuleren van geweld levert strafrechtelijk niets anders op dan opzettelijke uitlokking van geweld. Dat is strafbaar op grond van art. 47 Sr in combinatie met een specifieke delictomschrijving.

8. Het hof oordeelt dat het met de rechtspersoonlijkheid van de zelfstandige chapters onverenigbaar is, indien het verbod en de ontbinding van BMC Holland de afzonderlijke chapters in zijn val zouden meesleuren. Deze rechtsopvatting kan de goedkeuring van A-G Vlas wegdragen (ECLI:NL:PHR:2019:1162, onder punt 3.44). In de vergelijkbare *Satudarah*-verbodszaak oordeelde de Rechtbank Den Haag dat de chapters onafhankelijke onderdelen zijn van de landelijke (informele) vereniging *Satudarah MC Holland*. Dit was echter het geval omdat *Satudarah* het standpunt van het OM in dezen niet had weersproken. Nu het verzoek tot verbodenverklaring en ontbinding niet alleen was gericht tegen *Satudarah MC Holland*, maar ook tegen de daaronder ressorterende chapters, omvatten het verbod en de ontbinding van *Satudarah MC Holland* ook deze chapters (Rb. Den Haag 18 juni 2018, ECLI:NL:RBDHA:2018:7183, AB 2019/267, m.nt. J.G. Brouwer & J. Koornstra). In hoger beroep werd niet opgekomen tegen dit oordeel van de rechtbank zodat het Hof Den Haag gehouden was dit oordeel in stand te laten (Hof Den Haag 6 juni 2019, ECLI:NL:GHDHA:2019:1451, r.o. 12.1-12.3). In de *No Surrender*-zaak oordeelde de Rechtbank Noord-Nederland eveneens dat de chapters en 'brotherhoods' onafhankelijke onderdelen vormen van de landelijke informele vereniging *No Surrender MC Holland*, zoals het OM in het verzoekschrift had bepleit. De chapters en brotherhoods gaan daarom in het kielzog van het verbod en de ontbinding van die vereniging mede ten onder (Rb. Noord-Nederland 7 juni 2019, ECLI:NL:RBNNE:2019:2445, r.o. 3.32). In de *Hells Angels*-zaak eerder dit jaar gebeurde iets vergelijkbaars. Daarin oordeelt de Rechtbank Midden-Nederland dat de verschillende 'charters' (geen chapters, maar wel daarmee vergelijkbaar) deel uitmaken van de informele vereniging *Hells Angels MC Holland* en dus ook door het verbod en de ontbinding van die vereniging worden getroffen. Dat de 'charters' zelf rechtspersoonlijkheid bezitten, is blijktbaar voor de rechtbank hiervoor geen beletsel (Rb. Midden-Nederland 29 mei 2019, ECLI:NL:RBAMS:2019:2302, r.o. 4.26 en 4.44).

9. Het Hof Arnhem-Leeuwarden ziet dit in deze zaak anders. Dat heeft met name te maken met de omvang van het verzoek. Voor

het hof was er enkel reden de werkzaamheid van de rechtspersoon waartegen het verbodsen ontbindingsverzoek was gericht te onderwerpen aan onderzoek: die van BMC Holland. Het verzoek was bewust niet gericht tot het beoordelen van de werkzaamheid van de lokale *Bandidos*-chapters in Nederland. Anders zou de bewijslast voor het OM wel heel zwaar zijn. Bulten (*JOR* 2019/52, onder punt 4) noemt in dit verband de procestactiek als reden waarom het OM het verzoek in onderhavige zaak slechts richtte tot enkel de informele vereniging *Bandidos MC Holland*, en niet ook tot de lokale 'chapters'. Volgens haar was een 'solid case' zonder ingewikkelde structuren na de mislukte verbodszaak tegen motorclub *Hells Angels* in 2009 – een club die wel ingewikkelde structuren had – hoofdzakelijk (zie voor die zaak HR 26 juni 2009,

ECLI:NL:HR:2009:BI1124, *NJ* 2009/396, m.nt. P. van Schilfgaarde, *JOR* 2009/222, m.nt. E. Schieman). Het hof is evenwel niet gevoelig voor deze processuele argumenten van het OM. Gelet op het recht van vereniging, de terughoudendheid waarmee art. 2:20 lid 1 BW dient te worden ingezet alsmede het recht op een eerlijk proces, moet voor elke rechtspersoon afzonderlijk worden vastgesteld of diens werkzaamheid strijd oplevert met de openbare orde. Dit dient ook als zodanig in het verzoekschrift naar voren te komen. A-G Vlas concludeert echter dat het hof onterecht oordeelt dat de chapters rechtspersoonlijkheid dragen. Weliswaar zijn de chapters te zien als afdelingen van BMC Holland, maar zij voldoen volgens de A-G niet aan alle vereisten voor het zijn van een informele vereniging. Aan de eerste drie eisen is volgens hem voldaan. De chapters hebben (I) een ledenbestand, (II) een organisatorisch verband gericht op een bepaald doel en (III) zij nemen als eenheid deel aan het rechtsverkeer. Aan de laatste en vierde eis, dat de chapters zelf de zeggenschap uitoefenen over het toe- en uitredingsbeleid van de leden, is echter niet voldaan. Die zeggenschap berust bij het chapter *Sittard*, zoals blijkt uit de feitenvaststelling (ECLI:NL:PHR:2019:1163, onder punt 3.46–3.48). Of deze extra eis ook door de Hoge Raad wordt gesteld, is afwachten. Ons hoogste rechtscollege heeft zich hierover in elk geval niet eerder uitgelaten (zie ook onder punt 7 van onze annotatie in AB 2019/267).

J.G. Brouwer en J. Koornstra